

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku T.M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
z udziałem PPH „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania spółki na członka zarządu ,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 czerwca 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 14 marca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z dnia 31 grudnia 2014 r. stwierdził, że wnioskodawca T.M., jako prezes zarządu PPH „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. (dalej jako Spółka), zobowiązany jest solidarnie z tą Spółką do zapłaty kwoty 2.335.037,07 zł z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od listopada 2008 r. do lipca 2009 r., na ubezpieczenie zdrowotne za okres od listopada 2008 r. do lipca 2009 r., na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca do lipca 2009 r.

W wyniku złożonego przez wnioskodawcę odwołania organ rentowy decyzją z dnia 12 marca 2015 r. częściowo uwzględnił odwołanie i zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 31 grudnia 2014 r. w ten sposób, że skorygował okres

odpowiedzialności wnioskodawcy i ostateczną kwotę zadłużenia, przyjmując, iż wynosi ona kwotę 1.889.036,28 zł, ponieważ wnioskodawca nie odpowiada za zaległości składkowe obciążające Spółkę w listopadzie 2008 r. i lipcu 2009 r.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 2 lutego 2017 r. umorzył postępowanie w zakresie decyzji z dnia 12 marca 2015 r. (pkt 1), oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt 2) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 3).

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...]. wyrokiem z dnia 14 marca 2018 r. oddalił apelację wnioskodawcy od rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 2 i 3 zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że Spółka od grudnia 2008 r. trwale zaprzestała opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz FP i FGŚP, zatem od daty wymagalności składek za grudzień 2008 r. tj. od dnia 15 stycznia 2009 r., należało uznać ją za niewypłacalną. Oznacza to, że właściwy czas na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości upływał dwa tygodnie od tej daty, a obowiązek jego złożenia spoczywał na wnioskodawcy, skoro pełnił on funkcję członka zarządu Spółki w okresie od dnia 9 czerwca 2004 r. do dnia 8 sierpnia 2009 r. Wnioskodawca nie wykazał, aby wniosek o ogłoszenie upadłości złożony został we właściwym czasie, a więc nie spełnił przesłanki eskulpacyjnej z art. 116 § 1 lit. a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 800 ze zm., dalej jako Ordynacja podatkowa). Ponadto, stosownie do art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej początek biegu 5-letniego terminu do wydania decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej za zaległości podatkowe (składkowe) biegnie od końca roku kalendarzowego, w którym to zdarzenie miało miejsce, a zaległość składkowa powstaje w dniu wymagalności składki. Skoro płatność składki za grudzień 2008 r. stała się wymagalna z dniem 15 stycznia 2009 r., to ostatnim dniem do wydania zaskarżonej decyzji był 31 grudnia 2014 r. Zaskarżona decyzja została wydana w dniu 31 grudnia 2014 r., czyli przed upływem tego terminu. Nie doszło więc do przedawnienia, o którym mowa w cytowanym przepisie. O przedawnieniu nie może – jak chce wnioskodawca – świadczyć doręczenie mu tej decyzji w dniu 19 stycznia 2015 r. Zgodnie z literalnym brzmieniem art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej o naruszeniu 5-letniego terminu decyduje dzień wydania decyzji, a nie jej doręczenia. Za chybiony Sąd

Apelacyjny uznał także zarzut wnioskodawcy, że składki dochodzone przez organ rentowy zaskarżoną decyzją uległy przedawnieniu, odwołując się w tej kwestii do normy z art. 24 ust. 5f ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej jako ustawa systemowa).

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego złożył wnioskodawca, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i zmianę wyroku Sądu Okręgowego przez uwzględnienie jego odwołań od decyzji z dnia 31 grudnia 2014 r. oraz z dnia 12 marca 2015 r., a także o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów procesu.

Skargę kasacyjną oparto na obu podstawach z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., zarzucając naruszenie: 1) art. 378 § 1 k.p.c., przez brak merytorycznego rozpoznania apelacji w zakresie obejmującym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej w części, w jakiej ten zarzut przedawnienia dotyczy wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 12 marca 2015 r.; 2) art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. z 2011 r., Nr 232, poz. 1378, dalej jako ustawa zmieniająca) w związku z art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej oraz art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez błędną wykładnię, a także art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, przez błędne zastosowanie i w konsekwencji nieuwzględnienie, że składkowe zaległości Spółki za okres od grudnia 2008 r. do czerwca 2009 r. wygasły z powodu przedawnienia, co doprowadziło do naruszenia art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej przez orzeczenie o solidarnej odpowiedzialności skarżącego za te zaległości, mimo ich nieistnienia w dacie wydania zaskarżonego wyroku; 3) art. 116 § 1 pkt 1 lit. b Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej w związku z art. 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 498), w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2016 r., przez błędną wykładnię polegającą w szczególności na: a) ocenie winy członka zarządu w zakresie szerszym niż wina w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie

upadłości spółki; b) błędnym uznaniu, że wystarczającą przesłanką do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w rozumieniu art. 11 Prawa upadłościowego jest istnienie zobowiązania (zaległości) wobec jednego wierzyciela w sytuacji, gdy przesłanką tą jest wielość zobowiązań i wielość wierzycieli oraz c) na błędnym uznaniu, że w okresie pełnienia przez skarżącego funkcji członka zarządu Spółki istniały przesłanki złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości tej Spółki, d) błędną ocenę, że skarżący nie wykazał, że nie ponosi winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości; 4) art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej, przez jego błędną wykładnię i nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia, który odnosił się do decyzji z dnia 12 marca 2015 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, sprowadzających się do następujących pytań: 1) czy w przypadku wygaśnięcia zobowiązania składkowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na skutek jego przedawnienia (art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej) wygasa odpowiedzialność członka zarządu tej spółki za takie zobowiązania spółki (art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej)?, 2) czy decyzja o odpowiedzialności członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania składkowe tej spółki, wydana na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, wywołuje jakieś skutki prawne co do zobowiązania składkowego spółki; w szczególności czy wydanie takiej decyzji skutkuje przerwą lub zawieszeniem biegu terminu przedawnienia zobowiązania składkowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością?

Według skarżącego, skarga kasacyjna jest także oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, przez jego błędne zastosowanie na skutek wadliwego uznania, iż termin przedawnienia uległ zawieszeniu. Sąd Apelacyjny ocenił zarzut naruszenia art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w związku z art. 59 § 1 pkt 9 w związku z art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, przez orzeczenie o odpowiedzialności skarżącego za zaległości składkowe Spółki „pomimo tego, iż zobowiązania (zaległości) PPH „K.” wygasły z dniem 1 stycznia 2017 r., zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie tych przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie jednolicie przyjmuje, że gdy idzie o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające

znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, w tym ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie. Przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego należy w tym kontekście rozumieć zatem jako konieczność uzasadnienia, dlaczego rozpoznanie skargi kasacyjnej będzie służyło rozwojowi prawa. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Ponadto istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów nie występują, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383).

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że przedstawione przez skarżącego pytania nie spełniają kryteriów wymaganych do zakwalifikowania ich jako zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., będącego jedną z ustawowych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że w

sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego o odpowiedzialności członka zarządu spółki za składki na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej ocena sądu obejmuje zachowanie terminu wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej (art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej), a nie przedawnienie zobowiązania wynikającego z tej decyzji (art. 118 § 2 Ordynacji podatkowej i art. 24 ust. 5d ustawy systemowej; por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08, OSNP 2010 nr 11-12, poz. 146; z dnia 4 grudnia 2009 r., III UK 44/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 188; z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/10, LEX nr 604210; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 87/10, OSNP 2011 nr 23-24, poz. 309; z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 329/12, LEX nr 1331292; z dnia 15 lipca 2014 r., II UK 492/13, OSNP 2015 nr 11, poz. 152; z dnia 5 października 2016 r., II UK 343/15, LEX nr 2155196 czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 stycznia 2017 r., III SA/Wa 3291/15, LEX nr 2279399 i Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 21 stycznia 2009 r., I SA/Sz 523/08, LEX nr 510021). Przedawnienie zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej, o którym mowa w art. 118 § 2 Ordynacji podatkowej, nie stanowi bowiem elementu stosunku prawnego będącego przedmiotem decyzji ustalającej taką odpowiedzialność. Kwestia ta aktualizuje się dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego, czyli w sytuacji, gdy chodzi o wykonanie zobowiązania wynikającego z prawomocnej decyzji dotyczącej obciążenia osoby trzeciej, w tym przypadku członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, za zaległości składowe tej spółki, a zatem dopiero po prawomocnym rozstrzygnięciu sporu sądowego co do prawidłowości orzeczenia o odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składowe (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2011 r., II UK 360/10, LEX nr 901610). Z tego względu prawidłowość decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej za składki ocenia się według stanu z daty jej wydania, a nie z chwili orzekania przez sąd ubezpieczeń społecznych na skutek odwołania od tej decyzji, ponieważ może ona zostać wydana do upływu przedawnienia zobowiązania podatkowego (składowego), co następuje, zgodnie z art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej z upływem 5 lat licząc od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa. Skarżący nie zarzucał, aby na chwilę wydania

skarżonej decyzji, tj. na dzień 31 grudnia 2014 r., przedawnione były składki na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i ubezpieczenie zdrowotne objęte tą decyzją. Podkreślić także trzeba, że po wydaniu decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej za składki możliwe jest wydanie kolejnej decyzji, w której kwota zobowiązania - wynikająca z wydanej w terminie z art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej decyzji - ulega korekcie na korzyść osoby trzeciej (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 11 grudnia 2018 r., I SA/Bd 767/17, LEX nr 2609818 czy wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 sierpnia 2017 r., I GSK 1262/15, LEX nr 2350943). Natomiast przedawnienie zaległości składkowych spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynikających z wydanej na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności za nieprzedawnione zobowiązania składkowe spółki na członków jej zarządu, następuje po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana (art. 24 ust. 5d ustawy systemowej), bez względu na termin doręczenia wydanej decyzji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2010 r., III UK 23/10, LEX nr 794798 czy z dnia 5 czerwca 2014 r., I UK 437/13, LEX nr 1483947).

W świetle powyższych rozważań nie ma również podstaw do uznania, że w skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z powodu naruszenia art. 24 ust. 5f ustawy systemowej. Po pierwsze, nie może zniknąć z pola widzenia, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jak i prywatny skarżącego (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2011 r., I PK 43/11, LEX nr 14081141). Po drugie, sąd

rozpoznający odwołanie od decyzji ustalającej odpowiedzialność członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zaległości składkowe tej spółki nie ma nie tylko obowiązku, ale i uprawnienia do badania kwestii przedawnienia zobowiązania wynikającego z tej decyzji, albowiem wykracza to poza ramy przedmiotu sporu podanego mu pod osąd. Po trzecie, to art. 24 ust. 5d ustawy systemowej dotyczy wykonania decyzji i jego działanie aktualizuje się dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego (przedawnienie egzekucji), gdy chodzi o wykonanie zobowiązania wynikającego z prawomocnej decyzji dotyczącej obciążenia odpowiedzialnością osoby trzeciej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem skarżący nie wykazał, aby zachodziły przesłanki uzasadniające przyjęcie jego skargi.